

**Θέμα:** «*Ο Έρωτας στην Τραγωδία του 5<sup>ου</sup> αιώνα και τους Πλατωνικούς Διαλόγους*»

Αξιότιμα μέλη της Γενικής Συνέλευσης,

Με την παρούσα εισηγητική επιστολή αιτούμαι την έγκρισή σας για την έναρξη διδακτορικής διατριβής με τίτλο «*Ο Έρωτας στην Τραγωδία του 5<sup>ου</sup> αιώνα και τους Πλατωνικούς Διαλόγους*» με επιβλέποντα καθηγητή τον κ. Δημήτριο Καραδήμα. Θεωρώ ότι ο συσχετισμός της έννοιας, της φύσης και του ρόλου του έρωτα στην τραγωδία και την πλατωνική φιλοσοφία συνιστά ένα πολύ ενδιαφέρον θέμα έρευνας για την Κλασική Φιλολογία και Φιλοσοφία.

### **Εισαγωγή**

Ο έρωτας αποτελεί ένα βασικό στοιχείο της ανθρώπινης ζωής και μπορεί να οδηγήσει στην πιο εκπληκτική και δημιουργική εμπειρία, αλλά και στην πιο καταστροφική και αρνητική. Η μελέτη αυτή θα επιχειρήσει να εξετάσει συνδυαστικά το πώς αντιμετώπισε το φαινόμενο του έρωτα η τραγωδία της κλασικής περιόδου και η πλατωνική φιλοσοφία, δύο γραμματειακά είδη με ισχυρό αντίκτυπο στη σκέψη ενός Αθηναίου του 5<sup>ου</sup> και 4<sup>ου</sup> αιώνα π.Χ.

Το θέατρο του 5<sup>ου</sup> αιώνα μεταξύ άλλων συνιστά ένα κυρίαρχο ενοποιητικό στοιχείο που επηρεάζει και επηρεάζεται από τον δημόσιο λόγο επιδρώντας και στη διαμόρφωση των νέων. Από την άλλη, η φιλοσοφία του Πλάτωνα ερχόταν ως -αρνητική- απάντηση σε βασικά στοιχεία της αθηναϊκής ζωής, όπως είναι η ρητορική, η πολιτική, αλλά και η τραγωδία. Επιπλέον, ελάχιστοι άνθρωποι διαβάζουν φιλοσοφία την εποχή του Πλάτωνα, αλλά αυτό το κλίμα θα αλλάξει βαθμιαία με τη δημιουργία της φιλοσοφικής σχολής του, η οποία επίσης επηρέαζε τη διαμόρφωση των νέων. Ως εκ τούτου, στην έρευνα αυτή για τη μελέτη και την κατανόηση του έρωτα στην κλασική εποχή η τραγωδία θα αντιπαραβληθεί με την πλατωνική φιλοσοφία, εφόσον ο Πλάτωνας είναι ο κατεξοχόν φιλόσοφος του έρωτα, και όχι με τη «φιλοσοφία του 5<sup>ου</sup> αιώνα».

### **Αντικείμενο έρευνας**

Αν και υπάρχουν εκτεταμένες έρευνες για τον έρωτα, ξεχωριστά στους πλατωνικούς διαλόγους και στις τραγωδίες (βλ. βιβλιογραφία), δεν είναι σύνηθες να εξετάζεται το θέμα αυτό από κοινού σε αυτά τα δύο γραμματειακά είδη. Η πρώτη εξήγηση σε αυτό, που εύκολα έρχεται στη σκέψη μας, είναι ότι υπάρχει μια παραδοσιακή αντίληψη πως ανάμεσά τους επικρατεί ένα μεγάλο χάσμα, και πως το δράμα και η φιλοσοφία αποκλίνουν περισσότερο παρά συγκλίνουν. Η άποψη αυτή είναι αρκετά βάσιμη, καθώς ο ίδιος ο Πλάτωνας ορίζει το θέατρο, δηλαδή την ποίηση, σε αντιδιαστολή με τη φιλοσοφία (*Γοργίας* 502b-c, *Πολιτεία* 607b-c, *Νόμοι* 967c-d). Ωστόσο, σε

περίπτωση που κάποιος εξετάσει πιο προσεκτικά τα δύο είδη και τη σχέση τους με το θέμα του έρωτα, θα διαπιστώσει πιθανώς ότι υπάρχει περιθώριο επαναπροσδιορισμού της σχέσης αρχαίου δράματος και πλατωνικής φιλοσοφίας, και ότι παρά τις διαφορές, υπάρχουν αρκετά κοινά τόσο ως προς τα εκφραστικά μέσα, όσο και προς το περιεχόμενο και τη στόχευση των δύο ειδών σχετικά με τον έρωτα.

Παρόλο που δεν έχει υπάρξει ενδελεχής και συστηματική έρευνα για το προτεινόμενο θέμα αυτής της διατριβής, μπορεί να συναντήσει κανείς στη βιβλιογραφία είτε μελέτες που επιδιώκουν να γεφυρώσουν κάπως το χάσμα ανάμεσα στο δράμα και την πλατωνική φιλοσοφία (βλ. Puchner 2010 και Charalaboroulos 2012) είτε μελέτες που εξετάζουν τον έρωτα ξεχωριστά στην τραγωδία και την πλατωνική φιλοσοφία κάνοντας σε κάποιες περιπτώσεις διακειμενικές αναφορές ανάμεσα στα δύο αυτά είδη (βλ. LaCourse Munteanu 2012 και Wright 2017). Προφανώς, το υλικό αυτό θα αποτελέσει βασική πηγή της βιβλιογραφικής μου έρευνας. Συνεπώς, δεδομένης της απουσίας μελετών για τον έρωτα στην τραγωδία και την πλατωνική φιλοσοφία συνδυαστικά και συγκριτικά, και εφόσον οι τραγικοί ποιητές και ο Πλάτωνας έχουν αναφερθεί εκτενώς στον έρωτα και στην επίδρασή του στον άνθρωπο, καθίσταται φανερό ότι το θέμα χρήζει διερεύνησης. Το κενό που η έρευνα αυτή θα προσπαθήσει να καλύψει αφορά στο αν και κατά πόσο η τραγωδία και η πλατωνική φιλοσοφία μοιράζονται κοινές αντιλήψεις ως προς την έννοια, τη φύση και το ρόλο του έρωτα, ποια είναι τα σημεία απόκλισης και ποια συμπεράσματα προκύπτουν από την ενδελεχή μελέτη τους.

Η παρούσα μελέτη θα εστιάσει αποκλειστικά στην τραγωδία της κλασικής εποχής και στους πλατωνικούς διαλόγους προκειμένου να κατανοηθεί συνδυαστικά, όπου αυτό είναι εφικτό, -αλλά και αντιθετικά- η έννοια, η φύση και ο ρόλος του έρωτα σε αυτά τα δύο γραμματειακά είδη. Για την ανάλυση θα ληφθεί υπόψιν το κοινωνικοπολιτισμικό πλαίσιο αυτών των κειμένων, το οποίο σαφώς διαφοροποιείται τόσο χρονικά, όσο και ως προς τις θεματικές και την προσέγγιση που υιοθετούν. Βασικός στόχος είναι να διερευνηθεί το κατά πόσο μοιράζονται κοινές αντιλήψεις ως προς το θέμα του έρωτα, αλλά και αν οι αποκλίνουσες αντιλήψεις τους μπορούν να λειτουργήσουν συμπληρωματικά.

Σε ό,τι αφορά τις τραγωδίες η έρευνα δεν θα εστιάσει ενδελεχώς σε όλα τα έργα όπου συναντάται έστω και σε μικρό βαθμό το στοιχείο του έρωτα, αλλά στα έργα εκείνα όπου είναι σαφές ότι ο έρωτας επενεργεί καθοριστικά στις πράξεις των ηρώων. Συνεπώς, τα έργα που έχουν επιλεγεί να αναλυθούν εκτενώς είναι ο *Αγαμέμνονας*, οι *Ικέτιδες*, οι *Τραχίνιες*, η *Αντιγόνη*, ο *Ιππόλυτος* και η *Μήδεια*, δημιουργώντας έτσι ένα αντιπροσωπευτικό άθροισμα με δύο έργα από κάθε έναν από τους τρεις τραγικούς. Στον *Αγαμέμνονα* βλέπουμε ότι ο έρωτας και η μανία αναμειγνύονται, και ότι η πλοκή βασίζεται πάνω σε τρεις «ιδιαίτερους-προβληματικούς» έρωτες (Πάρη-Ελένης, Αγαμέμνονα-Κλυταιμνήστρας και Κλυταιμνήστρας-Αιγίσθου), με αποτέλεσμα ο έρωτας να αποκτά καταλυτικό ρόλο στη ροή των γεγονότων και συγκεκριμένα, στην πρόκληση μανίας, αδικίας και εγκλημάτων. Στις *Ικέτιδες*, ο έρωτας παρουσιάζεται ως μία επιθετική δύναμη ως προς το αντικείμενο της αναφοράς του, δηλαδή τις Δαναΐδες, ενώ ακόμα ο χορός με έναν ευλαβικό ύμνο κάνει ξεχωριστή αναφορά στην Κύπριδα και στους συνεργάτες της, δηλαδή τον Πόθο, την Πειθώ, την Αρμονία και

τους Έρωτες (1034-42). Στις *Τραχίνιες*, ο έρωτας παίρνει τη μορφή αρρώστιας και συνιστά μία παράλογη και ανεξέλεγκτη δύναμη που καθορίζει τις πράξεις των ηρώων και καταλήγει να είναι καταστροφικός. Στην *Αντιγόνη*, παρόλο που δεν υπάρχει καμία ερωτική σκηνή, το στοιχείο του έρωτα κυριαρχεί στην πλοκή και παρουσιάζεται ως μία πολύ ισχυρή δύναμη που μπορεί να οδηγήσει στο παράλογο, ενώ ακόμα ο περίφημος «Ύμνος στον Έρωτα» στο τρίτο στάσιμο (781-800), αποτελεί ένα κόσμημα στο σώμα της τραγωδίας. Στον *Ιππόλυτο*, κυριαρχεί το ερωτικό πάθος της φλεγόμενης από έρωτα Φαίδρας ως προϊόν της οργής της περιφρονημένης θεάς Αφροδίτης. Τέλος, στη *Μήδεια*, ο έρωτας είναι συνυφασμένος μαζί με δύο ακόμα πανίσχυρα συναισθήματα, τη ζήλεια και τον πόθο της εκδίκησης. Από την πλευρά της πλατωνικής φιλοσοφίας βασική πηγή θα αποτελέσουν οι διάλογοι *Συμπόσιο* και *Φαίδρος*, όπου ο Πλάτωνας κάνει εκτενή αναφορά για τη φύση του έρωτα, καθώς και για το πώς επιδρά στην ανθρώπινη ψυχή.

Στην τραγωδία ο έρωτας είναι ένα από τα πιο κωδικοποιημένα στοιχεία και συχνά σχετίζεται με τη μανία και την καταστροφή, αλλά είναι αυτές ακριβώς οι καταστροφικές συνέπειες της μανίας που καθιστούν τον έρωτα σημαντικό για τη τραγωδία. Στις περισσότερες περιπτώσεις δεν σχετίζεται με το σεξουαλικό στοιχείο, αλλά μπορεί να σηματοδοτεί έναν έρωτα για ένα αγαπημένο πρόσωπο (βλ. τον έρωτα του Αίμονα για την Αντιγόνη -χωρίς να αναδεικνύεται εδώ η σεξουαλική διάσταση) ή έναν μεταφορικό έρωτα μιας ιδεολογίας, μιας στάσης ζωής ή μιας ευρύτερης επιθυμίας (βλ. «έρωτα» της Μήδειας για να λάβει τα καλά νέα από τα παιδιά της ότι η νύφη είναι νεκρή, *Μήδεια*, 974). Πρόκειται επομένως, για μία ισχυρή δύναμη με ευρύ περιεχόμενο που γίνεται σαφής όταν την κατανοούμε ως μια δύναμη που μπορεί να εξηγηθεί είτε ως θεότητα είτε ως ένα ψυχολογικό βίωμα ή ως μια μεταφορά που συχνά σχετίζεται με το παράλογο.

Στον Πλάτωνα υπάρχει εκτενέστερη αναφορά για τη φύση και το περιεχόμενο του έρωτα από ό,τι στην τραγωδία, όπου ο έρωτας αποτελώντας ένα συστατικό της πλοκής δεν αναλύεται ενδελεχώς όπως συμβαίνει στους πλατωνικούς διαλόγους *Συμπόσιο* και *Φαίδρος*. Και οι δύο αυτοί διάλογοι συγκλίνουν ως προς το ότι το στοιχείο στο οποίο απευθύνεται ο έρωτας είναι η ομορφιά, η θέαση της οποίας αποτελεί το έναυσμα του ερωτικού βιώματος. Ο Πλάτων παρουσιάζει τον έρωτα ως επιθυμία του αγαθού, που ουσιαστικά είναι επιθυμία για την Ιδέα, με στόχο την παντοτινή κατοχή της (*Συμπόσιο* 205a, 206a, 207a). Έτσι ο έρωτας πλέον έρχεται να λειτουργήσει ως γέφυρα μεταξύ του αισθητού και του νοητού κόσμου. Κεντρικό σημείο για την παρούσα έρευνα είναι ο ορισμός του έρωτα στον *Φαίδρο* ως ενός είδους μανίας (249d-e), καθώς αυτό αποτελεί ένα από τα βασικά σημεία σύγκλισης της τραγωδίας και της πλατωνικής φιλοσοφίας ως προς το θέμα του έρωτα. Επίσης, η διάσταση ανάμεσα στην αρνητική, ως επί το πλείστον, αξιολόγηση του έρωτα στην τραγωδία και τη θετική αξιολόγησή του στους πλατωνικούς διαλόγους παρουσιάζει μία ένταση, η οποία εμφανίζεται, σχεδόν ρητά, στον *Φαίδρο* μεταξύ των δύο πρώτων λόγων (δηλαδή του Λυσία και της πρωτολογίας Σωκράτη) και της «παλινωδίας» του Σωκράτη. Συνεπώς, θα είχε ενδιαφέρον ακόμα να διερευνηθεί σε ποιο βαθμό οι δύο πρώτοι λόγοι του *Φαίδρου* συμπλέουν με την αντίληψη του έρωτα στην τραγωδία.

Εκτός από τα σημεία σύγκλισης, όμως, υπάρχουν και σημεία απόκλισης. Ένα παράδειγμα τέτοιας απόκλισης είναι η αντίληψη του έρωτα ως μανίας, η οποία στη μεν τραγική ποίηση λειτουργεί καταστροφικά, στη δε πλατωνική φιλοσοφία μπορεί να μετασχηματιστεί σε θεϊκή ορμή για την ένωση της ψυχής με την Ιδέα. Ο λεπτομερής και συστηματικός εντοπισμός των διαφορών αυτών μπορεί να φωτίσει σημαντικές πλευρές του θέματος. Θέτοντας σε αντιπαραβολή τις αποκλίνουσες επιμέρους πτυχές, αντιλαμβάνεται κανείς καλύτερα το ευρύτερο ιστορικό -ως προς τη συγκεκριμένη εποχή- και -διαχρονικά- εννοιολογικό πλαίσιο του έρωτα.

### **Υπόθεση εργασίας**

Στην υπό εκπόνηση διατριβή με τίτλο «*Ο Έρωτας στην Τραγωδία του 5<sup>ου</sup> αιώνα και τους Πλατωνικούς Διαλόγους*», η βασική υπόθεση εργασίας συνοψίζεται ως εξής:

α) Εάν εντοπίζονται κοινά στοιχεία στην τραγωδία του 5<sup>ου</sup> αιώνα και στους πλατωνικούς διαλόγους σχετικά με τη φύση, τον ρόλο και την έννοια του έρωτα,

β) και εάν θεωρήσουμε ότι η έννοια του έρωτα, όπως αποτυπώνεται μέσα στην τραγωδία και την πλατωνική φιλοσοφία, εμπεριέχει μία καλά τεκμηριωμένη αντίληψη του έρωτα,

τότε θα μπορέσουμε :

i) να εξαγάγουμε συμπεράσματα για το αν υπήρξε κοινή αντίληψη για τον έρωτα μεταξύ των θεμελιωτών της τραγωδίας και ενός από τους δύο βασικούς εκπροσώπους του κλάδου της κλασικής φιλοσοφίας, του Πλάτωνα, ή να διευκρινιστεί σε ποιο βαθμό ο Πλάτωνας αντιπαρατίθεται με τους μεγάλους τραγικούς ως προς το θέμα του έρωτα.

ii) να εξετάσουμε το τι αντιλαμβανόταν για τον έρωτα ο Αθηναίος του 5<sup>ου</sup> και 4<sup>ου</sup> αιώνα όταν παρακολουθούσε μία παράσταση στο θέατρο και όταν άκουγε φιλοσοφικούς λόγους να μιλάνε για αυτό το θέμα.

iii) να κατανοήσουμε περαιτέρω το ποια είναι η δύναμη και η επίδραση του έρωτα πάνω στην ανθρώπινη φύση, σύμφωνα με τα όσα διατυπώνονται στην κλασική γραμματεία.

Επιπλέον, παρόλο που έχει διερευνηθεί εκτενώς ο ρόλος του έρωτα στην τραγωδία (βλ. Thumiger 2013, Wright 2017), δεν είναι σαφές ακόμα αν ο έρωτας αναδεικνύεται ως μία ισχυρή κοσμική δύναμη, αντίστοιχη για παράδειγμα της έννοιας του δικαίου, με καθοριστικό ρόλο στη ροή των γεγονότων. Θα μπορούσε λοιπόν να είναι μια ακόμη επιμέρους υπόθεση εργασίας το αν έχει όντως αυτόν τον καθοριστικό ρόλο ο έρωτας στην τραγωδία, καθώς αυτό θα συμβάλει στο συσχετισμό με την πλατωνική φιλοσοφία, όπου ο έρωτας πρωτεύει υπό την έννοια ότι η ερωτική εμπειρία δίνει τη δυνατότητα στην ανθρώπινη ψυχή να επανασυνδεθεί με την πραγματική αλήθεια, την Ιδέα.

### **Διάρθρωση της διατριβής**

Η διατριβή θα αποτελείται από «τέσσερα» μέρη, ως εξής:

Μέρος πρώτο: εισαγωγή όπου θα τεθούν οι στόχοι της έρευνας και θα προβληθεί η πρωτοτυπία της παρούσας προσέγγισης του θέματος. Κατόπιν, θα πραγματοποιηθεί μια γενική

εισαγωγή στο θέμα της εργασίας, και θα παρουσιαστούν και θα οριστούν οι βασικές έννοιες, πρωτίστως αυτή του έρωτα.

Μέρος δεύτερο: α) πρώτη υποενότητα όπου θα γίνεται εκτενής αναφορά στο πώς ο έρωτας παρουσιάζεται μέσα από τις τραγωδίες, β) δεύτερη υποενότητα όπου θα παρουσιάζεται η μετάβαση από τις τραγωδίες του 5<sup>ου</sup> αιώνα στους πλατωνικούς διαλόγους του 4<sup>ου</sup> αιώνα και στο πώς ο Πλάτωνας αντιλαμβάνεται την τραγική ποίηση, γ) τρίτη υποενότητα, η οποία θα παρουσιάζει τον έρωτα μέσα από την πλατωνική οπτική.

Μέρος τρίτο: Έχοντας παρουσιάσει ξεχωριστά τον έρωτα στην τραγωδία και τους πλατωνικούς διαλόγους θα ακολουθήσει σε αυτό το σημείο εκτενής συσχετισμός ως προς τα συγκλίνοντα και αποκλίνοντα στοιχεία τους. Ο συσχετισμός θα αφορά στις εξής τρεις κατηγορίες:

α) σύγκλιση/απόκλιση ως προς την αντίληψη και το περιεχόμενο του έρωτα: Για παράδειγμα θα αναλυθεί η αντίληψη του έρωτα ως ένα είδος μανίας ή το πού εντοπίζεται η *ὑβρις* στην ερωτική εμπειρία στην τραγωδία και στη φιλοσοφία, ή η ιδέα του «*έτέρου ἡμίσεος*» (βλ. *Αντιγόνη* 570 και μύθο Αριστοφάνη στο *Συμπόσιο*). Επίσης, στην υποενότητα αυτή θα υπάρξει εκτενής αναφορά «στην γλώσσα του έρωτα» που χρησιμοποιούν τραγωδία και φιλοσοφία και στο τι νοηματοδοτούν στην κάθε περίπτωση λέξεις και έννοιες που χρησιμοποιούν τα δύο είδη, όπως *ψυχικός έρωτας*, *πόθος*, *ηδονή* και *φιλία*.

β) σύγκλιση/απόκλιση ως προς τα μέσα που χρησιμοποιούν τα δύο είδη σε σχέση με το θέμα του έρωτα: Για παράδειγμα η χρήση του μύθου και των διαλόγων που αποτελούν δύο βασικά εκφραστικά μέσα τόσο της τραγωδίας, όσο και της πλατωνικής φιλοσοφίας. Επίσης, το γεγονός ότι ο τρόπος που είναι δομημένο το *Συμπόσιο* παραπέμπει στους δραματικούς αγώνες (βλ. Patterson 1982 και Rowe 1998), μπορεί να δώσει πρόσφορο έδαφος, ώστε ο συσχετισμός να γίνει και σε αυτό το επίπεδο.

γ) σύγκλιση/απόκλιση ως προς τη στόχευση των δύο ειδών σε σχέση με το θέμα του έρωτα: Για παράδειγμα, παρόλο που και τα δύο είδη έχουν παιδαγωγικό χαρακτήρα και επιδιώκουν να διδάξουν, η μεν τραγωδία στοχεύει στην αναπαράσταση των ψυχικών παθών, δηλαδή στο πώς τα ανθρώπινα πάθη μορφοποιούνται με τις πράξεις των ανθρώπων, η δε πλατωνική φιλοσοφία στοχεύει στην αναζήτηση της αλήθειας θεωρώντας ότι αυτό μπορεί να γίνει μόνο διανοητικά με όχημα την ψυχή.

Μέρος τέταρτο: αποτίμηση των ερευνητικών δεδομένων και εξαγωγή συμπερασμάτων. Στην ενότητα αυτή θα συνταχθούν συμπεράσματα σχετικά με το βαθμό σύγκλισης και απόκλισης της τραγωδίας και της πλατωνικής φιλοσοφίας ως προς το θέμα του έρωτα.

## **Μεθοδολογία**

Η βασική μέθοδος που θα εφαρμοστεί για τη διερεύνηση του θέματος της εργασίας είναι η κειμενοκεντρική στην ενδοκειμενική και διακειμενική της διάσταση. Πιο συγκεκριμένα, θα υπάρξει αρχικά εκ νέου προσεκτική μελέτη και ερμηνεία των πρωτότυπων αρχαίων κειμένων, ενώ θα

αξιοποιηθούν και οι δόκιμες μεταφράσεις στο βαθμό που αποτελούν ερμηνείες των αρχαίων κειμένων.

Κατόπιν, θα ακολουθήσει μία εκτενής περίοδος μελέτης της σχετικής βιβλιογραφίας που ως επί το πλείστον είτε αναφέρεται ξεχωριστά στις τραγωδίες και την πλατωνική φιλοσοφία ως προς τις θεματικές που σχετίζονται με τον έρωτα, είτε αφορά στη σχέση που έχουν αυτά τα δύο είδη ακόμα και πέρα από το θέμα του έρωτα, είτε τέλος αφορά ευρύτερα στον έρωτα στην Αρχαία Ελλάδα και στην πρόσληψή του. Σε αυτό το στάδιο θα υπάρξει και μελέτη ύστερων πρωτογενών πηγών, όπως για παράδειγμα των *Εννεάδων* του Πλωτίνου όπου εντοπίζονται αρκετά χρήσιμα σχόλια για την πλατωνική φιλοσοφία του έρωτα.

Στη συνέχεια, με βάση τα δεδομένα των πρωτογενών πηγών και της ερμηνευτικής βιβλιογραφίας, θα επιχειρηθεί η διακειμενική προσέγγιση μεταξύ αποσπασμάτων των τραγωδιών και των πλατωνικών διαλόγων, καθώς και η ερμηνευτική τους ανάλυση. Τέλος, σημειώνεται ότι ο συσχετισμός αυτός θα αφορά μόνο σε ό,τι σχετίζεται με τον έρωτα και στο πώς αυτός παρουσιάζεται στα δύο αυτά είδη.

### **Επίλογος**

Ο έρωτας, ως θέμα, κυριαρχεί διαχρονικά και σε όλους τους πολιτισμούς στη ζωή του ανθρώπου. Αυτό αποδεικνύει ότι είναι ένα θέμα μείζονος σημασίας και μία αναπόσπαστη σημαντική πτυχή της ανθρώπινης ζωής που εμφολωρεί μέσα σε όλο το φάσμα της ανθρώπινης δράσης έχοντας προεκτάσεις έως και στη λειτουργία του σύμπαντος και της φύσης.

Με αυτή την εισήγηση επιδίωξα να δείξω ότι η προτεινόμενη διδακτορική διατριβή θα καλύψει ένα υπαρκτό κενό στο χώρο της κλασικής φιλολογίας. Θεωρώ ότι το θέμα «*Ο Έρωτας στην Τραγωδία του 5<sup>ου</sup> αιώνα και τους Πλατωνικούς Διαλόγους*» εμπίπτει στα ερευνητικά ενδιαφέροντα του Τομέα Κλασικής Φιλολογίας, καθώς και του κ. Καραδήμα, και ως εκ τούτου, παρακαλώ τον Τομέα να με δεχθεί ως υποψήφιο διδάκτορα, να εξουσιοδοτήσει τον κ. Καραδήμα με την αρμοδιότητα του επιβλέποντος καθηγητή μου καθ' όλη τη διάρκεια εκπόνησης της διδακτορικής διατριβής και να ορίσει την τριμελή επιτροπή.

Με εκτίμηση,

**Ευάγγελος Κατσαρέλης**

Μάνατζερ Ακαδημαϊκών Προγραμμάτων και Εκδηλώσεων

Κέντρο Ελληνικών Σπουδών, Πανεπιστήμιο Harvard

## Ενδεικτική βιβλιογραφία

Όσον αφορά στη σχετική με το θέμα βιβλιογραφία, ενδεικτικά παραθέτω τις ακόλουθες πηγές:

- Alexander, T. M. 2010. "Eros and Spirit: Toward a Humanistic Philosophy of Culture", *The Pluralist* 5:18-44.
- Calame, C. 1999. *The Poetics of Eros in Ancient Greece*, translated by Janet Lloyd. Princeton.
- Charalabopoulos, N. G. 2012. *Platonic Drama and its Ancient Reception*. Cambridge.
- Georgopoulos, N. (Ed.). 1993. *Tragedy and philosophy*. Basingstoke.
- Goldhill, S. 1986. *Reading Greek Tragedy*. Cambridge.
- Grube, G. M. A. 1980. *Plato's Thought*, Indianapolis.
- Hathorn, R. Y. 1958. "Sophocles' Antigone: Eros in Politics", *The Classical Journal* 54, 109-115.
- Herington, C. J. 1985. *Poetry into Drama: Early Greek Tragedy and the Greek Poetic Tradition*. Berkeley.
- Konstan, D. 1999. "The Tragic Emotions", *Comparative Drama* 33, 1-21.
- LaCourse Munteanu, D. 2012. *Tragic Pathos: Pity and Fear in Greek Philosophy and Tragedy*. Cambridge.
- Licht, H. 1949. *Sexual Life in Ancient Greece*. London.
- Ludwig, P. W. 2002. *Eros and Polis. Desire and Community in Greek Political Theory*. Cambridge.
- Patterson, R. 1982. "The Platonic Art of Comedy and Tragedy", *Philosophy and Literature* 6, 76-93.
- Puchner, M. 2010. *The Theater of Ideas: Platonic Provocations in Theater and Philosophy*. Oxford.
- Rowe, C. J. 1998. *Plato Symposium*. Warminster.
- Santas, G. 1992. "The theory of eros in Socrates' second speech", *Understanding the Phaedrus: proceedings of the II symposium Platonicum*, ed. L. Rossetti, 305-308. Sankt Augustin.
- Stanford, W. B. 1983. *Greek Tragedy and the Emotions*. London.
- Thumiger, C. 2013. "Mad Eros and Eroticized Madness in Tragedy", *Eros in Ancient Greece*, eds. E. Sanders, Ch. Thumiger, C. Carey and N. J. Lowe, 27-40. Oxford.
- Waldock, A. J. A. 1966. *Sophocles, The Dramatist*. Cambridge.
- Werner, D. S. 2012. *Myth and Philosophy in Plato's Phaedrus*. Cambridge.
- Wohl, V. 1999. "The Eros of Alcibiades", *Classical Antiquity* 18, 349-385.
- Wright, M. 2017. "A Lover's Discourse: Erōs in Greek Tragedy", *Selfhood and the Soul*, eds. R. Seaford, J. Wilkins and M. Wright, Oxford.
- 
- Δοίκος, Π. 2001. *Πλάτων: Φαίδρος*, Θεσσαλονίκη.
- Θεοδωρακόπουλος, Ι. Ν. 2002. *Εισαγωγή στον Πλάτωνα*. Αθήνα.
- Κάλφας, Β., Ζωγραφίδης, Γ. 2006. *Αρχαίοι Έλληνες Φιλόσοφοι*. Θεσσαλονίκη.
- Λεντάκης, Α. 1998-2000. *Ο έρωτας στην αρχαία Ελλάδα: Ο έρωτας στη θρησκεία ή η ιδεολογία του έρωτα*. Καστανιώτη.
- Συκουτρής, Ι. 2009. *Πλάτωνος Συμπόσιον*. Αθήνα.